

entrevista amb Bonet de 'ses Pipes'

“Magnífic, una pipa malorquina”

Joan Bonet ha convertit la fabricació artesanal de pipes en un art i una professió, La seua fama ha traspasat les Balears, però ell continua sent Bonet "ses pipes".

Joan Bonet (Manacor, 1930), conegut popularment com Bonet de Ses Pipes, és el creador d'una casta especial de pipes que l'han fet famós.

La fama de Bonet de Ses Pipes li ve sobretot per l'extraordinària acollida que, des de sempre, han tengut les seves pipes. Però va ser, especialment, a partir d'un fet protocolari quan el nom de Bonet de Ses Pipes s'internacionalitzà, si és que abans no estava ja prou internacionalitzat. El fet fou que quan Sandro Pertini, president d'Itàlia, visità Espanya de forma oficial, rebé de mans de Felipe González el regal protocolari que en aquestes ocasions s'acostuma a fer. El regal era prou especial: una pipa. Una pipa mallorquina, per ser més exactes. I la pipa tenia una marca inconfusible per a un fumador de pipa: “J. Bonet-Mallorca”. Pertini, bon aficionat a la fumada en pipa, exclamà: “magnífic, una pipa mallorquina”. Era, pot ser, el reconeixement oficial protocolari a tota una vida dedicada a una especial artesanía: la de fer pipes.

UNA IDEA ENTRE REIXES

L'origen de la fabricació de les pipes Bonet és realment curiós. Ens hem de remuntar fins a l'any 1939. La Guerra Civil acabava i a Mallorca, com pertot, aquells que s'havien significat contra el Movimiento eren represaliats. Era el cas de Bonet-pare. Com a membre d'Esquerra Republicana que havia estat, el condemnaren a cinc anys de presó. A la presó de Manacor, juntament amb una cinquantena de republicans, Bonet cercava formes per passar el temps i, si es podia, fer alguna feina per traure algun dobler. Amb quatre companys, el pare de Joan Bonet començà a fer pipes, “molt senzilles, per als altres presoners”. “Un dia passà per la presó un comerciant que—conta Bonet de Ses Pipes— “oferí al

"Els fumadors de pipes tenim un caràcter especial".

JUAN CELIA

cap de la presó que si li feien, els presoners, les pipes per a ell, els hi compraria totes. Dit i fet. Tots els homes es posaren a fer pipes per al comerciant". El grup iniciador de la idea dirigia les operacions, mentre que el cap -no podia ser d'altra manera- se'n duia un percentatge gens modest de tots els doblers que s'aconseguien. "D'aquesta manera mon pare aconseguí guanyar algun dobler per enviar a ma mare. Record perfectament que amb els primers doblers digué a ma mare que m'enviàs a comprar un llibre de fàbules".

"Quan el pare sortí de la presó muntà, gràcies a l'empenta de ma mare, un petit taller de fabricació de pipes, mon pare sempre havia volgut ser independent i, tot i que no estava massa convençut d'emprendre l'aventura, la decisió de ma mare el decidí definitivament. Quan jo vaig complir l'edat de començar a treballar, catorze anys, vaig començar al taller amb mon pare. Ja veus que això no començà per vocació ni punyetes. Des de llavors fins ara, que ja en tinc seixanta-un d'anys, fent pipes"

El que començà com a obligació

s'ha anat convertint en molt més al llarg dels anys. Com el mateix Joan Bonet diu "aquesta no és la vida que una persona ambiciosa de doblers pugui dur, és una cosa especial i s'ha de ser d'una manera especial per a dur una vida dedicada a l'artesania. Amb això també hi compta el tenir una dona i una família que et fa costat".

UNA FABRICACIÓ ARTESANAL

El taller de Bonet de Ses Pipes està instal·lat a una cotxera annexa a ca se-

va: "La casa la vam poder fer gràcies als beneficis de les pipes amb relleu de cap de bou que compraven els turistes durant els anys del *boom* turístic".

Tota la maquinària és adaptada: torns de sabates que s'han convertit en torns de pipes, estris per als acabats fets pel mateix Bonet -"els petits secrets són part important de la feina i només s'aprenen després de molt de temps"-...

Tot el taller transpira una tranquil·litat molt allunyada del que sol ser un lloc de feina. "Deu ser perquè els fumadors de pipa, i amb més raó els que som fumadors i fabricants, tenim un caràcter especial... bé, això és el que alguns diuen".

La marca de Bonet a cada pipa implica, al marge de la qualitat, una característica: "Totes i cada una de les pipes són diferents entre elles, no en trobaràs cap d'igual. Aquesta feina artesanal implica certes limitacions. No es pot treballar amb criteris de màxima productivitat, comercialització, xarxes de distribució, *marketing*, etc. "No sé quantes pipes puc fabricar en un mes, una setmana o un any; jo vaig fent i, quan tinc acabada una remesa, l'ofereixo als meus clients; en això de l'artesania la pressa és el gran enemic".

Joan Bonet ha tengut moltes ofertes per vendre i incorporar-se a grans marques, però sempre ha declinat aquests tipus d'invitacions. Prefereix continuar amb el seu petit taller. Es manté ferm, a pesar de viure un temps en què ja són molt pocs els tallers de fabricació de pipes que han aconseguit sobreviure: "Crec que ja només en quedam una mitja dotzena i, curiosament, tots estam situats al nostre àmbit geogràfic, al Principat, al País Valencià i aquí, a Mallorca".

ERUDIT DE LES PIPES

Joan Bonet no és, tan sols, un fabricant de pipes. També és escriptor de pipes. Té publicades nombroses narracions curtes on la pipa és part important: detectius que aconsegueixen la pista definitiva per a resoldre un assassinat gràcies a un tabac de pipa, històries eròtiques amb la pipa com a motiu...

L'interès per la pipa l'ha dut a investigar noves formes. A més de la ja esmentada "pipa per a turistes", en fabrica de formes molt diverses. Una de les més curioses és la col·lecció "per a senyorettes": "D'això ja fa trenta anys. Imagina't!... Se'm va ocórrer fer un tipus de pipes molt estilitzades, molt fine-

tes, pensades especialment per a dones. La meua idea era que a una desfilada de models sortissin les senyorettes fumant amb les meues pipes". "A la fi, però, la idea no va anar endavant".

La casa de Bonet és un vertader museu sobre la pipa: pipes de tot tipus i de tots els països, classes de tabac de pipa de totes les marques, llibres sobre pipes en idiomes diversos... La vocació, "que

arribà amb els anys", l'ha convertit en un especialista reconegut per tothom. Com a exemple: l'Acadèmia de la Pipa Italiana té només dos membres que són estrangers. Un d'ells és un mallorquí. Un home que a la seua terra tothom el coneix pel nom de Bonet de Ses Pipes.

M.Payeras